

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Delajmo naprej!

(Dopis narodnjaka.)

Že smo omenili, da nas nekoliko vspehi na političnem polju ne smejo v spanje zazibati; treba nam je vednega delovanja. Vse kar živi, se mora gibati, mora rasti, ali razpasti, mora napredovati; kjer ni napredka, tam je nazadek. Kaj bi nam koristile politične zmage, ako bi pa mi na literarnem polju tako zaostali, da bi nam tuja knjiga zopet vkradla srca naših izobraženih rojakov! Nikdar ne smemo pozabiti, da je ravno tuja knjiga iznevirila nam mnogo naših ljudi, ktere smo po tem tako težko v naš tabor nazaj dobili. Mi moramo skrbeti za svojo literaturo, da bomo preskrbeli narod z duševno hrano, drugače so naše zmage le začasne in se bodo pozgubile, kedar navdušenje za narodno stvar pojema začne. Istina je, da se nam stavijo velike zapreke, zato moramo vse moči vpreti v to, da vendar dobomo enkrat narodno šolo, ki nam bo izgojevala bralce in podpiratelje narodne literature. Ob enem pa moramo v literarnih in kulturnih zadevah z vsemi močmi delati za boljši razvitek.

Z veseljem smo slišali, da se je ustanovila slovenska katoliška bukvarna v Ljubljani, ktera bo gotovo dosti pripomogla, da se bo slovenska knjiga bolje ko do zdaj razširjala med ljudstvom, ker se ne bodo slovenske knjige, kakor pri dozdnjih bukvarjih, v kot potiskale, z isto radostjo bomo pozdravili tudi drugo slovensko knjigotržnico, ki jo

nameravata ustanoviti dva slovenska pisatelja v Ljubljani. Dolgo zaželjene bukvarne bomo tedaj imeli, na pisateljih in založnikih je zdaj, da napolnijo bukvarne z dobrimi slovenskimi knjigami; dolžnost narodnega občinstva pa je, da pokaže več zanimanja za domače umotvore, da popusti dosedajno apatijo, ter da po svoji moči podpira slovenske pisatelje, ki so zadosti časa že s požrtvovanjem večidel v svojo zgubo delali, in tudi že enkrat zaslužijo, da bi jim „milejše zvezde zasijale“, kakor to prerokujejo svojemu narodu. Pravo in zdravo literarno gibanje se bo pri nas še le začelo, kedar bodo ljudje toliko zanimali se za slovenske knjige, da jih bodo bukvarji sami radi zakladali, in da bo tudi brez podpore „slovenske matice“ zamogla kaka knjiga na dan priti. Tisti, ki jim delovanje „slovenske matice“ ni všeč, pomagajo si lahko, ako slovenski knjigi ogladijo pot do občinstva; marsikdo se bo duševno pokrepčal, ako mu ne bo treba prebavljati leto na leto le filologičnih razprav in drugih dolgočasnih tvarin.

Iz absolutističnih časov sèm prenešene določbe zaradi bukvarnic nam še zavirajo razširjatev slovenske knjige, ker prepovedujejo ustanovljanje podružnic, zato bo moralo slovensko časnikarstvo našim bukvarnam pomagati ter občinstvu naznanjati in priporočati novo izišle slovenske knjige, da se bodo naročevali tudi rodoljubi po deželi, kar se je do zdaj žalibog le prereditko godilo, Ljubljana pa vendar sama ne more vzdržavati slovenske literature.

Slednjič pridemo do časnikarstva in priporočamo tudi to boljši podpori od strani občinstva. Ne more se tajiti, da je naše časnikarstvom časih najhujše ga pritiska vedno hrabro stalo na braniku in varovalo dom pred popolnim poplavam tujega duha, zbuvalo in spodbujalo duhove k poštenosti in vstrajnosti na trajevem potu opozicije proti nesrečni vladni sistemi. Ko je vse omagovalo, ko so se majali že vsi stebri, ko se že nikomur več ni prav upalo, ali je še trden ali ne, tačas je narodno časnikarstvo obupno borilo se z nasprotniki, ter nikdar ni hotelo slišati besede o podanji pod tuje pogoje; mi Slovenci smo edini narod v Avstriji, kjer se ni nihče našel, ki bi bil v slovenskem jeziku za vladne namene pisal; zato smo še danes brez vladnega slovenskega lista, in „Laibacherica“ mora v nemškem jeziku izhajati. Iz teh uzrokov zaslužijo menda tudi slovenski časnikarji nekoliko priznanja, in to naj jim občinstvo pokaže z obilnejšo podporo naših listov, da bodo s toliko večim veseljem naprej delali za odrešenje slovenskega duha, za prosvet in povzdigo naše literature, za politično ravnopravnost in za vsestranski napredek našega vrlega naroda!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 28. julija.

Snuje se nekako porazumljenje med Čehi in Poljaki, ki meri na to, doseči popolno edinost med slovanskima narodoma gledé no-

Ljubljanske slike.

(Konec.)

Izvanrednosti (genera degenerata.)

4. Ženski uradnik (femina semimaculina). S to rastlino se do zdaj le še poskušnje delajo, ker pri nas jej tla še niso ugodna in jej menda tudi ne bodo tako kmalu. Se pa tudi le slabo sponaša, nekaj zavoljo splošne ženske lastnosti, da namreč ne zna molčati in skrivnosti zá-se obdržati, še več pa zavoljo nesposobnosti, ker si namreč skoro nikdar ne prisvoji za službo potrebnih lastnosti in za to pomanjkljivost vselej apelira na možko prizanesljivost in če družih razlogov za svoje pregrehe nima, pa spusti solzé, s kterimi potem predere marsikaj, a le v škodo službi in državi, ki jo plačuje. Ženske zadnji razlog so solze in če te ne ganejo, si trinog, divjak, kmet itd.

Ženskega uradnika imamo do zdaj pač še le pri pošti in pri telegrafu — menda zato, ker si država misli ž njim kaj prihraniti. Pa še tu nima veliko odgovornosti, čeravno včasih prav rad pokaže svojo c. k. veljavnost. Moškim uradnikom je pa ravno tako napoti, kakor nepovoljna občinstvu, oboje zavoljo svoje niže strokovnjaške izobraženosti in razmišlje-

nosti ter malega veselja do dopolnenja tega, kar jej o prvi manjka, z lastno pridnostjo. Ker je gosposkega stanú in od mladih nog že navajena od moškega spola slišati le sladke besede, misli, da je tudi uradna pisarnica salón, in če boš od nje zahteval s kratko besedo česa, si gotov, da boš le počasi odpravljen, in če se za to celó pritožiš, boš dobil nazaj iz nevoljnih ust neuljudne besede, zamera je gotova, zspomni si tvoj obraz in to boš čutil vselej, kedar boš imel ž njo kaj opraviti. Če pa hočeš prikupiti se jej, zapomni si ta-le nagovor: „Blagorodna gospodična (gospa), oprostite mi, da se predrnem motiti vas v vaših gotovo najlepših mislih s preponižno prošnjo, da bi blagovolili povedati (storiti) to in to — se vé, če vam ni nepriležno, drugače pa mi blagovolite povedati, kdaj bi smel zopet priti nadlegovat vas s svojo prošnjo.“ S takim uvidom se boš gotovo prikupil, še bolj pa, če si ga v nemščino prevedesh, ker — kakor ves ženski gosposki spol — obraja tudi ta vrsta nemščino najbolj, pred slovensko besedo pa rada nos obesi.

Drugih znamenitih lastnosti nima, po kterih bi se razločila od družega ženstva, če ni edina ta, da se bolj samostojno čuti. Zato jo

puštimo v miru, pri tej priliki pa bodijo končane tudi ženske slike.

Sklep.

„Ljubljanske slike“ so gotove, čeravno niso še popolne in je moralo marsikaj položiti se na stran. Popolne ne morejo biti, ker bi za to treba bilo natančnejega opazovanja in več priložnosti in časa, nego ga je imel pisatelj. To so le slike iz vsakdanjega življenja, kakoršne površno slikar dene s svinčnikom na papir. Da bi bile povsod natančne, brez vsake napake, brez pomanjkljivosti, toliko moči in zmožnosti si pisatelj že skonca ni prisojal, zato si tudi ni upal obetati častitim bralcem dela v vsem popolnega. Naj mu bo toraj sodba mila, če mu je bila volja boljša od moči in zmožnosti!

S tem bi pisatelj prav lahko sploh vse sklenil, a zdi se mu prilično tu spregovoriti še par besedi v svojo obrambo.

„Resnica oči kolje“ — je star pregovor. To je moral skusiti tudi pisatelj teh slik. Došlo mu je več pritožeb, marsikako grenko je moral slišati naravnost ali postrani od ljudi, kterim njihova slika ni bila po volji; vzlasti o ženskih slikah so ga hudo prijemali in očitali mu,

trajne politike, kar je nujno potrebno, ako hoče federalistična stranka v državnem zboru složno postopati. Nemško-liberalci se trudijo na vse načine, da bi v našo stranko neslogo zasejali; zato vabijo enkrat Mladočehe k sebi in jih ščujejo zoper česke plemenitaše, drugokrat svaré Poljake pred federalizmom, ki bi jih primoral, da si svoj gališki deficit (pomankljej) sami plačajo itd. Že zdaj prerokujejo, da elementi, ki so zastopani v konservativno-federalistični stranki, ne bodo mogli složno postopati, kar mora biti za te miglje, da ni boljšega za prospeh naše stvari, ko ravno sloga, ktere se naši nasprotniki najbolj bojé.

Nemški Pemci so odbili pogovor s Čehi zaradi porazumljenja v narodnih zadevah, in akoravno so le manjšina v deželi, hočejo vendar svoje gospodstvo nad Slovani česki obdržati, ter nečejo slišati o nobeni spravi, to je dosti jasno pričalo, da nikoli niso resno mislili na spravo.

„Politika“ piše, da bi dogovor s pražko kazino ne imel nobenega pomena, ker imajo Čehi upanje, da v državnem zboru sami to dosežejo, kar bi jim nemški Pemci ponuditi zamogli. To nam je morda znamenje, da bodo Čehi vendar v državni zbor stopili.

Kakor zdaj stvari stojé, bi bil vstop o pravem času storjen, ker okolnosti za Slovane še nikoli niso bile tako ugodne.

Grof **Taaffe** je govoril z nekim Prusom, kteremu je rekel, da cesar želi, da Čehi pridejo v državni zbor, in da se naredi z njimi sprava. Da bi to dosegel, je Taaffe ločil plemenitaše od drugih českih poslancev in jim pridobil deset sedežev, pa s tem pogojem, da morajo v zbor stopiti. Ako pridejo ti, potem je upanje, da jim sledé še poslanci iz mest in iz kmečkih občin. Slednjč pravi, da upa sklopiti iz raznih strank veliko državno stranko ki bo imela veliko večino v državnem zboru. S tem je pač mislil na poslance iz velikega posestva, na uradnike in druge odvisne poslance, s kterimi bo nemško-liberalno stranko, ali prav za prav stranko „stodvanajsterih“ v odločno manjšino potisnil.

Vnanje države.

„Mosk. Vjedomosti“ odobravajo, da hoče **Bismark** omejiti moč parlamenta, ker

je on sam bolj sposoben Nemčijo vladati, ko vsa tista liberalna stranka, ki je na mnogo klik razkrhaua in sama v sebi polna protivja in nedoslednosti.

Francoski katoliki so nabrali že en milijon podpisov zoper Ferryeve šolske postave, ki nameravajo šolam vzeti katoliški značaj in prepovedujejo duhovščini podučevanje otrok.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 28. julija. Žalostno je, dramatično društvo ne more več javno nastopati v deželnem gledališču, a da se za peščico Nemcev v Ljubljani vendar vzdržuje nemško gledališče. Vzrokov te prikazni ne bomo preiskavali, opomnjeno bodi le, da slovenske predstave so kaj potrebne za izobraženje ljudstva, ker budé narodno zavest — ne gledé na to, da dajó, če so dobre, priprostemu narodu kakor omikanim ljudem poštene in podučne zabave. Glasbena Matica tudi nima dovolj podpore, da bi zamogla popolnoma zadostiti svojemu poklicu. Nam se namreč dozdeva, da izdavanje kompozicij ne more biti edina naloga tega zavoda. Mi v Ljubljani nimamo nobene prave godbe. Ali bi ne bilo pripravno, ko bi „glasbena matica“ ustanovila in izurila si godbo, ktera bi se potem tu in tam lahko kazala? Tudi nam ni prav razvidno, kako pride to, da so pevci tako rekoč en odsek čitalnice, in zakaj niso pod pokroviteljstvom in udje glasbene matice? Dramatično društvo, pevci in glasbena matica moralo bi biti eno telo, potem bi se dale napraviti kmalo slovenske predstave, narodna godba, in morda celó slovenske operete.

Tako društvo bi zamoglo dobiti zdatno podporo od dežele, pa tudi po deželi bi pristopilo vedno več podpornikov, če bi se kazalo v poletnem času tudi izven dežele, kakor že zdaj pevci delajo svojeizlete ter so povsod radostno sprejeti.

Iz Trebnjega, 23. julija. — Nič veselega nimam danes poročati in skoraj bi rajši take reči zamolčal, toda naj svet izvé tudi žalostne dogodke, kteri res pretresajo človeka. V nedeljo proti mraku sta se vračala dva brata čez Hrib na Primštal domu. Med potoma pred neko koč nastane prepir, dva

ki se je vršila pred njegovimi očmi, pa še pričo več drugih.

Neka gospa, ki nima ves ljubi dan nič opraviti, ko iskati zabav v kratkočasnih društvih, pride s svojo sestro, ki obrača oči vedno na vse strani, da bi se kdo nabodel ná nje, na nek javni gostilniški vrt. Bil je dan, kakoršnih že letos več, ko človek ne vé, bi li sabo vzel palico ali dežnik. Blagorodni sedete k mizi, za njima pride postarna dekla z majhnim otročičem v vozičku; ta mora — se ve da — ostati daleč od mize, h kteri prisede kmalu več gospodov in gospodičev. Brž se prične sijajno razgovarjanje in živahen smeh, kterega moti dekla z naznanilom, da „mali“ strašno upije, ker je najbrže lačen. Gospa vstane — mislite? Kaj še! Pomoli dekli nekaj rekoč, da naj dá otroku v usta. Dekla gre in stori tako in res otrok kmalu vtihne. „I kaj ste pa dali malemu, da je tako naglo vtihnil?“ praša najbližnji sosed gospo. „Ej, otroci so tako sitni, povsod delajo nadlego, dobro, da sem vzela seboj o pijata,“ odgovori „lepa“ mati in se potem nadalje smeje in zabava — nemški — se ve da. Kar pride dež nenadoma, obe se spomnite, da niste vzeli seboj dežnikov, ne zgornjih plajščev za mraz. „Pelji otroka domu“

na videz slabotna tujca, ki že nekaj časa tu gostujeta, planeta nad nju in po kratkem pričkanji podereta s kolmi obilne pijače opotekajoča se na tla. Eden, pri najboljših močeh, oče več še nepreskrbljenih otrok, je takoj zavednost zgubil, ko mu je bila s smerekovo grčo čepinja prebita, in je tudi že pokopan. Ravno tako ima tudi njegov brat preklano glavo, ki sicer do zdaj še živi, a se vendar jako dvomi nad ozdravljenjem njegovim.

Res je, da nesreča nikdar ne miruje, a tukaj ni gola nesreča, je prava hudobija, ki kaže čisto sprideno srce v izreji zanemarjenega fantina, ki se še drugi dan nič zmenil ni, ko se je od njega pobiti boril s smrtnimi težavami. Ne da bi se mu bila izbudila vest in mu očitala njegovo pregrešno dejanje, djal je smeja se z nekim ponosom: „Jaz sem ga; kar je iskal, je dobil.“ Sodnija ga ima že v pesteh, da mu bode dala, kar je zaslužil, tega smo prepričani, a da bi se s tim poboljšal, dvomimo.

Nekdaj je veljalo za veliko sramoto še, tiran biti pred sodnijo in jetniški zapah napravljaj je velik strah, starejim napravlja še zdaj, a ne tako mladini. Žalostno je slišati večkrat dandanašaji: „E kaj zato, bom šel pa za „rigel“, t. j. v ječo, ričet jest.“ Žalibog! da naše ječe niso več pokorivnice, ampak razvajevalnice postale! Marsikteri, ki je vsled slabosti, ali nepremišljenosti slučajno vtaknjen bil v nje, se je v družbi malopridnih naučil reči, o kterih se mu nikdar prej sanjalo ni in bi do tega sam ob sebi tudi nikdar ne prišel. Ljudje se navadno takega veliko bolj boje in je veliko bolj nevaren, ko pride iz kehe, kakor je v njo šel. Sama beseda: „Ta je bil že zaprt“, je zadosti, da se ga na vso moč ogiblremo.

Res bi skoraj verjeti ne mogel, da more človek tako zdvijati in prav živinski postati, kdor bi med svetom ne živel in se čestokrat lahko ne prepričal o tako žalostnih dogodkih.

Da se naši fantje tako radi pri raznih priložnostih pretepaajo in kar po glavah bijejo, da v drugih hudobijah in nezanesljivostih ljudstva molčim, je to žalostno znamenje našega tako razsvitljenega 19. veka.

Naj bi naši deželni in državni poslanci gledali na črva, ki iz tujega pritepen razjeda

da vse prečrno slika. Reklo se je, da Ljubljana ne more biti tako „črna“, saj smo pri zadnjih volitvah za državni zbor zmagali Slovenci.

Naj tu bode odgovor najprej na zadnje očitjanje.

Dá, zmagali smo Slovenci, a ne z žentvom, ampak v kljub žentstvu. Na žentstvu imajo naši politični nasprotniki največo podporo, tu je še vse huje, nego je bilo tukaj naslikano, o čemer se lahko vsak prepriča kdor le par dni v Ljubljani javno in družinsko življenje opazuje. Se vé, dandanes je svet tak, da rad prikriva napake in očitne škodljive lastnosti „lepšega“ spola; ali pisatelj teh slik ne spada k takim ljudem, ker se je po večletnih skušnjah prepričal, da se z lepo, z golim božanjem gosposkega žentstva ljubljanskega nič ne opravi, kakor z otrokom ne, kterega nikdar ostro ne primeš, marveč mu vsako razposajenost spregleduješ.

Kake matere so po večem ljubljanske gospe posebno tam, kjer je napuh domá, je bilo, če tudi ne dosti natančno, že povedano. Za svoje slike je imel pisatelj izgledov le še preveč, a ker se mu je očitalo sovraštvo do tega stanu, bodi tu še navedena le ena dogóba,

— veli zdaj blagorodna gospa — „pa prinesi nama dežnike in plašče!“ — „Pa kaj z malim?“ — si upa dekla opomniti. — „Le pelji ga domu, saj spi; meniš li, da ga bom jaz tukaj imela?“ zareži blagorodna. Dekla pelje otroka v najhujšem dežji domu in — čez pol ure prinese plajšče in dežnike, da ste blagorodni mogli iti domu. — To je gola resnica, nauk si pa vsak lahko naredi sam. Potem se ni čuditi, da so gosposki otroci tako slabotni in zeleni, če so matere njihove „lepe“ in „cveteče“.

Očitalo se je pisatelju tudi še, da je pri slikanji nižih moških in posebno ženskih stanov zagrinjalo preveč odkril in da so zato postale podobe nekterim pohujšljive. Ali tudi tu ni še dosti globoko segel, ker to tudi njegov namen ni bil. Zakaj pa zdravnik razpara človeka? Ali ne zato, da vidi bolezni, ktere so končale truplo, in ve druge svariti pred njimi? Zakaj so po pobožnih knjigah človeški grehi natančno narisani? Mar zato, da jih ljudje lajše delajo? ali ne marveč zato, da jih poznajo in se jih morejo ogibati?

Se ve, veliko bolj bi se bil pisatelj prikupil, če bi bil ljubljanski svet naslikal tak, kakoršen se rad kaže, prezrl in zamolčal vse njegove napake, a vse čednosti in lepe last-

naš narod. Naše ljudstvo nekdanj ni bilo tako. Pohlevnost, krotkost, poštenje in mož beseda bila je dika in ponos naših prededov, ktera se tem bolj zgublja med svetom, kolikor bolj vernost pojema. Res se te kreposti in čednosti nekdanjega Slovanstva še zdaj nahajajo med narodom, in ti so prave starodavne korenina naroda, ki se dobijo še po vseh srenjah, a so tem redkejši, kolikor bolj jih je okužil sedanji brezverski živelj. Naj bi delali na to, da pridejo ostrejšje postave zoper hudodelnike. S hudobneži se mora sicer človeško ravnati, a zopet ne tako mehko kakor zdaj. Nezadovoljnost, nepokornost, surovost in razuzdanost se čedalje bolj širijo in če pojde tako naprej, ne bodo ne ljudje, ne njihovo imetje v varnosti.

Napačno in vse graje vredno je mišljenje naših fantov, da v pretepih, pobojih, pijančevanju in ponočevanju svojo korajžo iščejo, to je treba izruvat in pokazati jim, da to ni noben pogum in nobena srčnost, ampak grda surovost, ki razun drugih nesreč našemu narodu veliko nečast dela. Naravnost smešno, da ne rečem hudobna pa je navada nekterih nam sovražnih listov slovenski duhovščini kličati, da naj zatira take surovosti. Dajte sv. cerkvi tisto prostost, ktera jej gre po božji naredbi, naj ne podirajo s svojim jej nasprotnim ravnanjem njene veljave in njen blaživni upliv, ki po Afriki divjake v omikane spreminja, pa bo tudi srca hudobnih preustrojil.

Iz Bovškega, 20. julija. Goriška „Soča“ prinaša že dalje časa v listku „Zgodovinske črtice o Bovškem.“ Iz teh spoznamo, da so imeli Bovčani od nekdanj posebno važnost za goriško deželo. Moj namen ni, tega hvalevrednega spisa v „Sočnem“ listku kritikovati, on mi daje le povod izreči to-le: Kakor so bili Bovčani v srednjem veku za razne goriške, benečanske in avstrijske mogotce iskani prijatelji (gl. IV. odstavek navedenega listka), so tudi sedaj še za Goriško, Primorje, vso Slovenijo važen faktor. Poprej so imeli v soteski nad Koritnico močno trdnjavo proti ropu- in deželozeljnim neprijateljem; sedaj se smejo ponašati s krepkim jezom proti ponem-

nosti neskončno povzdigoval ter tje, kjer jih prav nič ni, pridal jih v obilni meri. Tega ne mara, pač pa bo prav rad prisodil venec tam, kjer bo zaslužen, posebno ljubljanskemu blagorodnemu ženstvu, kedar se bo poboljšalo v narodnem in družinskem življenju. Saj tega nihče težje ne čaka, ko pisatelj.

Vse te opazke je pisatelj sprejel in pretresel z mirno vestjo, kar ga je pa vendar hudó razjarilo in navdalo z opravičeno nevoljo, je bilo očitanje — pač le od ene same strani, „da pri svojih slikah išče dobička.“ To je pa že tako, da bi človek kar s kože skočil. Pisatelj je toraj prisiljen tu javno izreči, da za svoje „slike“ ni zahteval, ne dobil in ne našel se nobenega krajcarja; da zdaj posebej pridejo na svitlo, se zgodi le po željah mnogih, ki so jih brali in bi jih radi v knjižici imeli; dobička se pisatelj pa tudi pri tem nobenega ne nadja, marveč vesel bo, če se bodo le novi tiskovni stroški poravnali.

Za ta pelinovec pa je pisatelj — kar mora zavoljo nepristranosti omeniti — dobil toliko pripoznanja in nezaslužnega kadila od vseh krajev, da prav lahko požré one grenke grižljeje tem prej, ker jih je v primeri s to zabelo pičlo malo. In to mu je najsijajnejše spričevalo, da je vstregel ogromni večini naročnikov „Slovenčevih“ in beročega naroda našega.

čevalni reki, ki iz Koroškega na Goriško sili, pa posebno okoli gorenje Soče zna za mnogo potokov in potočičev pripravljenih ž njo se spojiti.

Vendar naša nova bovška trdnjavo odbija vse napade, naš trdnjavez odvrtača neomahljiv valove one reke. Ako se sili jez pokazati, ako trdnjava trebuje poprave, ne zrimo malomarno vá-njo, marveč hitimo s kamenji in zidarskim orodjem vkup, pa je vse dobro; napravimo — novo besedo in nova moč prešine naše rodoljubne brambovce; a oni valovi se nižajo, mirijo, zginjujejo! — Ali nismo tudi pri volitvah pokazali naraščajočo moč našega v tej trdnjavici oživljenega rodoljublja, ali nismo zmagali v narodnem smislu? Da bi bili tudi drugod tako! Ne žalostimo se! Vsaj smemo tudi na g. Winklerja zaupati. Ali ni „zvest sin Slovenije“? Kaj smo mi družega? Kakor zvesti sinovi majke Slave smo se 13. julija zopet zbrali v naši trdnjavi, bovški čitalnici, pa dejansko in zakonito se vadili v orožji za pribojevanje pravic in omike našemu narodu. Veruj, prijatelj, bil je krasen večer, poln veselja in radosti za vsakega Slovenca! Toliko ljudi že davno ni polnilo čitalniške dvorane. Akoravno ima čitalnica za take slučaje pripravljene stole v lepem številu, so jih morali še drugih iz vseh kotov poiskati, da so zado- stili želji vsaj krasnega spola. Moški so stali, pa bi ne bili godrnjali, ako bi bili morali še dalje stati, vbrano petje pa lepe igre poslušati.

Kakor ste v vabilu čitali, imeli smo dve igri. Obe ste privabili požrtvovalnim igralcem mnogo hvale in zahvale. V prvi igri: „Sam ne ve, kaj hoče“, je g. Tomaž M. igral rolo značajnega, lahkoživnega vetrnjaka. Da je to dobro speljal, je pričala veselost in pazljivost, s ktero ga je občinstvo spremljevalo. Konec besede se je ponavljala igra: „To sem bil jaz“, ktero so bili poslušalci že 19. aprila t. l. s živahno pohvalnostjo sprejeli. Kdo bi pa ne gledal rad in ne poslušal Marka (g. učitelja G.), ki z originalno trentarsko pipico in kresanjem ognja toliko smeha napravi? Ki toliko talenta kaže, staro Barbo v porazumu z žensko ob vso vero in v obup nad mladino pripraviti? Lehko bi hvalil tudi naravno, priprosto, naivno igranje gospice M. (Markova žena v igri. Pa zakaj? ta je hvale dosta žela! Ravno to velja o živahni „Poloni“ (gospici S.) in o njenem krepkem Tonetu (g. učitelju St.). Posebno je pa razveselil, ali bolje ginil ljudi duet Polone na črešnji in Toneta pod njo. Tega so igralci sami kaj prikladno igri pridjali. Burno ploskanje in pohvalo je vzbudila zadnjič, kakor tudi 13. julija goepica učiteljica Z. Ona je nehvaležno rolo čmrne, starikave, radovedne Barbe kaj lepo izvršila. Kedor ve, koliko težave ima ta rola glede hitrega odgovarjanja ognjevitim klicem raznih na Barbo razkačenih oseb, bo gotovo pripoznal veliko požrtvovalnost gospice Z., ki se ni branila v drugo to rolo prevzeti. Da bi nam le vedno hrabra in zvesta branivka naše trdnjave ostala! — Glede igre: „To sem bil jaz“ lahko rečemo, da je bolje za odraščene ljudi. Ali pa imamo mi Slovenci iger kar na zbiro? Vodja in odborniki čitalniški imajo gotovo siten posel pri sestavljenju programa. — Opomniti moram radi petja, da je ljudstvu posebno narodna pesmica Zvonikarjeva: „Ko dan se zaznava“ predavana ženskimi gri- dopala. Gotovo se bolje vstreže občinstvu z domačimi, narodnimi glasi, kakor pa z umetnimi in težavnimi kompozicijami. Ljudstvo hitro čuti, kje veje domač, naroden duh, ki ga ná-se vleče, ostane pa hladno pri še tako dobrem petji težkih kompozicij. G. učitelj pevo-

vodja St. si s svojim neutrudljivim podučevanjem zasluži priznanje, da tudi v tej zadevi dela v resnici za omiko, in častni učitelja nalogi zadostuje. —

H koncu ne morem družega zapisati, kakor željo, da bi se kmali zopet videli v bovški trdnjavici. Nekak čuden, nevaren veter piha, plazijo se golazni okoli skal naše trdnjave, ki bi znale ljudi iz nje pregnati, rodoljubju škodovati. Bratje, branimo svoje meje! Dober vojščak ne bo nikoli na meji zaspal! Saj smo v kratkem videli, kako tudi sredina naše domovine možko bije boj pravice! — Zares, sitno in težavno delo ste prevzeli gg. predsednik in odborniki bovške čitalnice! Mnogo truda in stroškov si nakladate, vrti sodelovalci pri petji in igrah! Za Boga, ne vstrašite se, ne pustite, da trdnjava razpade radi malosrčnosti ali malomarnosti, kakor se jih je razrušilo že toliko po Slovenskem. Zbudili ste narodno zavest, narod gleda za zaupanjem na Vas! Kdo bo sedaj svoje mesto popustil, kdo se dela za svoje brate ogibal? Na Bovškem nobeden!

Iz Enomosta na Tirolskem, 23. jul. Čast. gospod Franc Slavčič, duhovnik jezuitskega reda, Slovenec iz murskega polja, svoj čas najizvrstnejši dijak na c. k. gimnaziji mariborski, bil je 24. julija t. l. na c. k. vseučilišču v Inomostu promoviran za doktorja bogoslovja. Pri slovesnem činu bili so nazoči: Rector magnificus g. dr. Dantscher vitez Kollesberžki; dekan bogosl. fakultete č. g. dr. Jan. Katschthaler, duh. svetovalec solnograški; c. k. profesorji bogosl. fakultete: č. g. dr. Edm. Juni S. J., dr. Mikl. Nilles S. J., dr. Gust. Bickel, dr. Jan, Wieser S. J.; potem tovarši promoviranega gospoda in drugi gosti: češke, slovenske, nemške, madjarske, irske, italjanske narodnosti, duhovskega in posvetnega stana, med zadnjimi p. gospod Jan. grof Forni-Cervaroli iz Modene. — Letošnji program c. k. gimnazije v Briksenu prične se s spisom „Slavisches aus dem östlichen Pustertal (Tirol)“ od č. g. dr. Mitterrutzner-ja, c. k. ravnatelja tamošnje gimnazije in učenega jezikoslovca.

Od koroške meje, 26. julija. (Dobrovoljen nasvêt.) Kako malo so še koroški Slovenci svoje narodnosti zavedni, pokazale so zadnje volitve v državni zbor. Vsi kandidatje konservativne stranke so propali in — žalibože, da je taka! — vzrok so tej nasprotni zmagi kolikor toliko Slovenci sami. O tem se je že več pisalo in upamo, da ne brezvspešno. Iz te nezavednosti svoje narodnosti koroške Slovence vzbuditi je nas vseh sveta dolžnost, v prvi vrsti pa koroške duhovščine. Ako jim naš svet kaj velja, naj ga poslušajo. Že večkrat se je reklo, da je Korošcem treba svojega lista. Ta pa ne sme biti velik, ki se z uvodnimi članki itd. peča, temveč le lokalni. Vprašanje pa nastaje: kje denar dobiti, da se izdaja, ker upanja ni, da bi se jih toliko naročilo, da bi bilo listu mogoče samostalno izhajati. Tu imajo Korošci, ki so svoje narodnosti zavedni, in to so v prvi vrsti duhovniki, svoje domoljubje izkazati. Da se za izdajo lista potrební denar dobi, naj si Korošci društvo sestavijo, ki bi potem iz svojih dohodkov list podpiralo. K temu društvu morali bi najprvo duhovniki pristopiti. Sedež moral bi biti v Celovcu, kjer si olajšajo izdajanje lista, ako se z družbo sv. Mohora sporazumé. List moral bi bolj v koroškem narečju pisan biti in se le s koroškimi zadevami pečati. Ako izhaja vsakih 14 dni, pride na leto 24 števil. Ako primerjamo številke z drugimi časniki, lahko razvidimo, da je naročilne plače 2 gol-

dinarja na leto dovolj. Vsak ud društva bi bil dolžan na list naročiti se. Č. gosp. Einspieler, vodja koroških Slovencev, moral bi to reč v močne svoje roke vzeti, društvo organizirati. Po uplivu duhovščine bi se pa list sčasoma med ljudstvom bolj in bolj širil in dobival vedno več naročnikov; da se s tem narodna zavest goji in vzbuja, je samo ob sebi razumljivo. Koroški Slovenec je reven in težko več denarja na oltar domovine položi, nego sem gori omenil; zato bi se ga pa morali duhovniki bolj poprijeti in ga vzdržavati.

Toda z listom in društvom še ni vse storjeno. Duhovniki bi morali ljudem hudo stanje, v katero smo zabredli, razjasniti, da sprevidijo oslepljeni, da je vsa ista „liberalnost“ in ustavovernost, ki se poganja za svobodo Nemcev, le „švindeli“, da so isti liberalci — patroni, ki bi radi duhovščino in njen upliv uničili, da bi potem ložje svoj žep polnili, in da se jih ima vsak človek bati, še bolj nego kuge!

Ako bi te vrstice le prav majhen čin proizvodile, jako bi se njih pisatelj radoval.

Domače novice.

V Ljubljani, 29. julija.

(„Ljubljanske slike“), ki so danes v našem podlistku končane, se že tiskajo in bodo menda v mesecu dni vse dotiskane. Naročilo se je toliko prijateljev slovenskega pisateljstva, da cena ne bo previsoka. Knjižica, v lični obliki tiskana, bo obsegala okoli 7 pol, morda še več, ker se bo marsikaj spremenilo, oziroma popravilo. Čeravno bo imela knjižica vsakako čez 220 strani, bo veljala mehko vezana 50 kr. (po pošti 55 kr); kdor bi želel imeti trdo vezano, naj blagovoli to prej naznaniti, ker trdo vezana bo veljala 10 kr. več. — Zdaj pa prosi založnik J. Aléšovec v Ljubljani, da bi mu vsak, ki se je naročil, poslal naročnino, da se poravnajo stroški tiska, vezanja in razpošiljanja. Opomniti je, da posameznih knjižic pošiljati proti poštneju ne kaže, ker bi bile vsakemu naročniku vsaj 18 kr. dražje; le kdor jih je naročil več skup, jih tudi na ta način lahko dobi, ker ga bo še manj stalo. Samo ob sebi se pa razumi, da, kdor je naročil knjižico, jo mora vzeti, in če bi prej ne poslal denarja, bi se mu potem poslala po poštneju povzetju. Novejšim naročilom se bo vstreglo le, kolikor bo mogoče, ker se tiska le malo več od številna naročenih knjig, drugoga natisa pa ne bo.

(Shod avstrijskih starinoslovcev) se je včeraj pričel in se konča danes v Ljubljani v redutni dvorani pod predsedstvom znanega naravoslovca vit. Hochstätterja z Dunaja. Prišlo je k njemu več slovečih starinoslovcev iz raznih krajev. Včeraj je g. Dežman govoril o najdbah v gomilah okoli Šmrjete na Dolenjskem in kazal razne reči, ki so se tam izkopale. Dalje se govori o starih posodah, o imenih oseb in krajev na Kranjskem, o predrimskih prebivalcih Noricum, o ajdovskih grobovih pri Radečah na Dolenjskem, o stavbah na koléh itd. Novejše najdbe so bile v redutni dvorani razpostavljene na ogled.

(Velik požar na Vrhniki) je v nedeljo zvečer naznanil telegram v Ljubljano, požarna straža je brž spravila se skup, da bi odrinila tje, a ni mogla dobiti konj za se in za orodje, toraj je morala domá ostati. Čeravno je bil o tem času hud dež, je vendar pogorelo, kakor zvezo, 26 poslopij. Natančnejih poročil še nimamo. Vrhnika je glede požarov res nesrečna.

(Gorelo) je sinoči tudi v Ljubljani v Kurji vasi.

(Dr. Krauss), pobiti sodnik v Škofji loki, je preteklo nedeljo umrl za ranami.

(Dežman in „Laibacher Zeitung“). Dežman še nima dosti na svojem „Tagblattu“, zdaj je prišel svoj žolc še v uradno „Laibacherico“ zlivat, ktera mu je svoje predale zadovoljno odprla. Ta list prinesel je v soboto pod rubriko domačih novic sestavek o „anthropologenkongressu“, na kterega koncu čitamo: „Nicht als fremde, — als liebe gäste soll es die männer der ernsten wissenschaft begrüßen und zeigen, dass kraft und saft des landes noch lange nicht in jenem unseligen streite aufgegangen ist, welcher den nationalitätenhader zum wenig empfehlenswerthen aushängeschilde für unser schönes land machte.“ — Tukaj nas Dežman tistim antropologom že naprej denuncira, kakor bi jim bili mi sovražniki, akoravno se zanje in za celi kongres še ne zmenimo ne, in sicer za to ne, ker je aranžiran po Dežmanu; sicer bi mu morda izkazali še naše simpatije, ker upamo, da se s politiko ne bode pečal. Kar pa o tistem „unseligen streit“ govori, naj pa nam Dežman pové, kdo ga je več kriv, nego on sam? Če bi se bil Dežman svoje dni pečal le z antropologijo in starinami, potem bi bil že morda ves prepričan pri kraji, ker nemška politika v slovenski deželi nima tal in se zamore le umetno vcepiti in vsiliti. Da je narodni prepričan „wenig empfehlenswerthes aushängeschild“ naše dežele, to se dozdeva le Dežmanu. Naj nas on s svojo nemškutarijo pri miru pusti, pa ne bo nobenega prepira. Uradni „Laibacherico“ pa gratuliramo, da je dobila Dežmana za sodelavca.

Razne reči.

— Kako so kmetje oderuha izplačali. V Neulengbach na Dolenjem Avstrijskem se je zadolžil neki kmet pri nekem oderuhu za par sto goldinarjev; oderuh ga je pa tako gnal, da je moral zmirom več dolžao pismo podpisati, ker visokih obresti ni zmogel. Nazadnje ga je spravil oderuh na boben in je sam kupil kmetijo. Ubogi kmet se je vsem sosedom smilil. Ko je oderuh hišo prevzel, so šli vsi posli od hiše, in za noben denar ni mogel nobenega dobiti. Potem je poslal nekega oskrbnika iz Dunaja na kmetijo. Pa temu so kmetje spet tako nagajali, da je všel, in ni hotel več tam biti. Tako je bila hiša čisto zapuščena. Žito je zrastle, pa ni bilo nikogar, da bi mrvo pokosilali pa žito požel. Zdaj pride oderuh iz Dunaja in je poklical kmete na dražbo, ter je hotel celo žetev pod ceno prodati, kakor stoji. Pa noben kmet ni hotel nič kupiti; nazadnje je že ponujal žito za vsako ceno. Pa kmetje so rekli: „Mi nečemo takega dobička, kterega se držijo solze našega soseda, ki je ob vse prišel. Ta reč bi nam prinesla kletev in nesrečo v hišo.“ Oderuh je pustil vse in odšel nazaj na Dunaj, žito prezrelo pa še zdaj na polji stoji, in nihče se ne zmeni zanj, samo tičice pod nebom se ga veselí, in se pasejo po njem. Tako je prišel oderuh ob ves dobiček, in kmetija, ki jo je po krivici pridobil, mu je več na škodo, ko na korist. Dobro bi bilo, ko bi tudi Slovenci ta izgled posnemali in z oderuhi enako ravnali, potem jih bo kmalo veselje prešlo, kmetom posestva jemati.

— Vseučilišče v Sibiriji! Letos se bo odprlo prvo vseučilišče v Tomsku v Sibiriji. Sam carevič naslednik bo prišel k svečanosti. To je nov dokaz, kaki barbari so Rusi, da so celo v Sibiriji visoke šole že odprli.

— Od strahu nema postalo je neko 17letno dekle, ki se je ob hudi uri po cesti vozilo s svojim očetom. Strela je namreč tre-

ščila v voz in očeta z njega vrgla, pa se mu ni nič zgodilo. Ko oče vstane in k svoji hčerki stopi, videl jo je jokati, pa govoriti ni mogla, strah jej je vzel govor, in tudi še zdaj je nema. Zdravniki pravijo, da bo govor nazaj dobila s časom.

— Požari na Ruskem. Iz Rusije se poroča vsak dan o novih požarih, cela mesta jemljejo konec po ognji. Misli se sploh, da ti požari niso slučajni, ampak da zažigajo nihilisti. Pač ostudna taka drubal, ki si hoče s tem pomagati, da druge v nesrečo peha!

— Italija, dežela hudodelnikov. Največ zločinov se naredi v Italiji. V času od 1. prosinca do 31. sušca, tedaj v treh mescih, je bilo na Laškem 545 ljudi umorjenih; poskušanih umorov je bilo 406, tedaj skup 951; težkih telesnih poškodovanj je bilo v tem času 1409, lahkih pa 7015! Tedaj je bilo vsak dan 83 ljudi ranjenih, ali pa celo umorjenih! Grozne številke, ki zares lepo osvitljujejo kulturo svobodo in napredek, s kterimi se baha nova Italija!

— Vojska Rusov s Turkomani. Že več let se Rusi vojskujejo po malem s Turkomani, letos pa so jih z večjo silo prijeli. Turkomani so divji narod v srednji Aziji, sosed Perzov in sorodniki Turkov. Glavno mesto je Merv; njih dežela je romantična, v mnogih krajih pa peščena, nahajajo se velike puščave brez vode in brez sence. Zato je za Ruse huda, vstrajati v hudi vročini, vsako najmanjšo stvar, celó vodo s seboj voziti, in še vsako uro pripravljenim biti na napad Turkomanov, ki imajo hitre in dobre konje, ter so dobri jezdec. Vojska pa je bila potrebna, ker Turkomani ne dajo miru, ter pridejo krast in plenit zdaj v Rusijo, zdaj v Perzijo. Ruski poveljnik je znani general Lazarev, ki se je tako znošil pri šturmu na Kars. Pod seboj ima 18.000 mož, vsi od kavkaške vojske. Za prevažanje živeža, streliva in drugih stvari ima pa 15.000 velblodov (kamel) in 6000 konj. Vkljubo neugodnim krajnim in vremenskim okoliščinam upajo Rusi vendar, da bodo divjake ukrotili.

Loterijske številke 26. julija.

V Trstu: 42, 13, 76, 11, 46.

V Lincu: 13, 69, 73, 40, 54.

Telegrafčne denarne cene 28. julija.

Papirna renta 66.70 — Sreberna renta 68.20 — Zlata renta 78.65 — 1860letno državno posojilo 126.30 Bankine akcije 826 — Kreditne akcije 270.50 — London 115.75 — — Ces. kr. cekini 5.48. — 20-frankov 9.21

Priporočila vredne knjige.

Zwenger, Nar lepši čednost in nar gerši pregreha mehko vezana 85 kr.

„ Pot v večnost mehko vezana 36 kr.

Schmitt, Anleitung zur Ertheilung der Erstcommunicanten-Unterrichts (br. 1.44).

Dr. Lutze, Lehrbuch der Homöopathie, neueste Auflage (geb. 3.60).

Bolanden, die Reichsfeinde, 2 Bände (br. 4.80). Eine halbe Stunde vor dem heiligsten Sacramente (6).

Päpstliche Ablässe, den Lebenden u. Verstorbenen zuwendbar (20).

Sv. Krizev pot za katoliške kristjane (3).

Podpisana bukvarna (nekdanj O. Klerrove vdove) ima tudi v zalogi vse od družbe sv. Mohora in Maticе slovenske izdane knjige in se priporoča za naročila zabavnih časnikov in drugih v snopičih izhajajočih knjig, ter zamore postreči tudi s podobami razne velikosti po najnižji ceni.

Katoliška bukvarna

pred škofjo št. 6.